

Ghid pentru dezvoltarea comprehensiunii

Clasele a III-a și a IV-a

*O cunoști pe Pippi
Șosețica?*

Ghid pentru dezvoltarea comprehensiunii

Bazat pe cartea *O cunoști pe Pippi Șosețica?*

Text: Astrid Lindgren

Ilustrații: Ingrid Nyman

Traducere din limba suedeză: Claudia Nystrand

Editura Cartea Copiilor

Autori ghid: Liliana Chivulescu și Roxana Blidaru

În ghid apar inserții cu imagini preluate din cartea *O cunoști pe Pippi Șosețica?*

Sub licența CC BY-ND poți să copiezi și redistribui această operă în orice mediu sau format.

Licențiatorul nu poate revoca aceste drepturi atât timp cât respecti termenii licenței:

Atribuire - Trebuie să acorzi creditul potrivit, să faci referire la linkul de licență și să indici dacă s-au făcut modificări. Poți face aceste lucruri în orice manieră rezonabilă, dar nu în vreun mod care să sugereze că licențiatorul te sprijină pe tine sau modul tău de folosire a operei.

Fără derivate - Dacă remixezi, transformi sau construiești pe baza operei, nu vei putea distribui opera modificată.

Fără restricții suplimentare - Nu poți impune termeni juridici sau măsuri tehnologice care restricționează din punct de vedere legal acțiunile altor utilizatori care sunt permise de către licență.

Acest ghid a fost realizat în cadrul programului Școli cu scLipici, cu susținerea Pepco România.

Dragi învățători și părinți,

Vă invităm să explorați ghidul de dezvoltare a comprehensiunii bazat pe cartea *O cunoști pe Pippi Șosețica?* de Astrid Lindgren și Ingrid Nyman, o resursă gândită special pentru a transforma lectura într-o experiență captivantă și un mijloc de a dezvolta literația.

Cititul nu este doar despre a parcurge paginile unei cărți, ci despre a înțelege și a trăi povestea alături de personaje. În acest sens, înțelegerea mesajelor scrise depinde de trei factori esențiali: cine citește, ce citește și scopul cu care citește. De aceea, este important să fim atenți nu doar la text, ci și la modul în care îl abordăm.

O cunoști pe Pippi Șosețica? vă oferă oportunitatea de a sprijini copiii nu doar în a citi, ci în a deveni cititori activi și competenți. Acest ghid vă va oferi strategii clare și ușor de aplicat pentru a-i ajuta pe copii să înțeleagă mai bine ceea ce citesc, fie că este vorba despre activarea cunoștințelor anterioare, formularea de întrebări, vizualizarea scenelor din poveste, recunoașterea ideilor principale sau reflecția asupra lor.

Fiecare activitate din ghid este atent concepută pentru a vă ajuta să pregătiți copiii înainte de lectură, să îi implicați activ în timpul lecturii și să aprofundați înțelesurile textului după ce ați terminat de citit. Această abordare pas cu pas îi va ajuta să învețe cum să gândească și să își exprime ideile, să exploreze vocabularul și să înțeleagă mai bine povestea.

Nu uitați, demonstrarea și transparentizarea gândurilor și raționamentelor în timpul lecturii sunt esențiale. Prin a gândi cu voce tare, le oferiți copiilor un model de cum ar putea să își organizeze gândurile și să își dezvolte abilitățile de comprehensiune.

Sperăm ca acest ghid să fie un instrument valoros în călătoria voastră alături de copii, ajutându-i să descopere magia cititului și să devină cititori pasionați și încrezători.

Am creat acest ghid cu gândul la misiunea noastră: toți copiii pot să citească până la finalul clasei a IV-a. Să vă fie bucurie fiecare moment petrecut împreună cu cei mici, în timp ce aceștia învață să citească și să scrie cu sens!

CUPRINS

Înainte de lectură

I. Hârtia uriașă.....	4
II. Termeni cheie în avans.....	8

În timpul lecturii

III. Activitate dirijată de lectură și gândire.....	10
IV. Jurnal cu dublă intrare.....	13

După lectură

V. Primele impresii.....	15
VI. Aruncă zarul și răspunde.....	16
VII. Gândește - Notează - Verifică.....	18
VIII. Vocabular (a. cuvinte).....	20
IX. Vocabular (b. expresii).....	22
X. Despre personaje.....	24
XI. Diagrama T.....	25
XII. Diagrama VENN.....	27
XIII. Analiza percepțiilor: Ce văd? Ce aud? Ce simt?....	29
XIV. Schimbă „ochelarii”.....	32
XV. Legături invizibile.....	34
XVI. Jurnal de lectură.....	36
XVII. Privește - Gândește - Întreabă.....	37
XVIII. Rol - Auditoriu - Format - Temă / RAFT.....	39

Înainte de lectură

Activitățile din această categorie urmăresc să pregătească elevii pentru întâlnirea cu textul. Ele oferă profesorului ocazia să creeze o atmosferă motivantă, propice învățării, să își stabilească scopuri specifice pentru citire, dar și să observe ce știu deja elevii despre tema care urmează să fie abordată.

Ghidul oferă mai multe alternative de pregătire a elevilor pentru citirea textului; nu se recomandă realizarea tuturor activităților în aceeași lecție. Învățătorul are posibilitatea să aleagă dintre metodele propuse.

I Hârtia uriașă

Strategii de comprehensiune vizate:

Activarea cunoștințelor sau experiențelor anterioare
Formularea de întrebări și căutarea răspunsurilor

Durata estimată:

20-25 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

grup de 3-5 elevi

Resurse necesare:

coală de hârtie mare (A3/ A2) pentru fiecare grup și unelte de scris pentru fiecare elev

Instrucțiuni pentru învățător și elevi:

Această strategie folosește scrierea și conversația în șoaptă ca instrumente pentru a ajuta elevii să exploreze un subiect. Într-o discuție pe Hârtia uriașă, aceștia își scriu răspunsurile la un stimul, cum ar fi un citat, un fragment de text sau o imagine din textul care urmează să fie citit.

Înainte de lectură

Etape de lucru:

1. Notați întrebarea pentru discuții

Fiecare grup are nevoie de o foaie de hârtie mare (cel puțin A3, ideal, A2), pe care să se poată nota conversații scrise și pe care să fie loc pentru adăugarea de comentarii. În mijlocul fiecărei foi, scrieți întrebarea (sau lipiți imaginea, citatul etc.) care va fi folosită pentru a declanșa discuția elevilor.

Întrebarea pentru demararea schimbului de idei scrise pe *Hârtia uriașă*, în cazul cărții *O cunoști pe Pippi Șosețica?*, poate fi: *În povești, unele personaje pot avea superputeri. Ce superputeri au personajele din lecturile tale preferate?*

Ori puteți alege această întrebare: *Ce prietenii apar descrise în cărțile pe care le-ai citit? Cum sunt descrise aceste relații de prietenie între copii?*

Sau dacă, prin lectură, se urmărește evidențierea unor aspecte pozitive ale unor comportamente neobișnuite pe care le manifestă Pippi, întrebarea poate fi: *În povești, dar și în viață, personajele și oamenii au uneori și comportamente neobișnuite, dar acceptabile, care nu dăunează nimănui. Tu ce astfel de situații ai întâlnit?*

2. Pregătiți elevii

Informați clasa că această activitate va fi finalizată în tăcere. Toată comunicarea se face în scris. Elevilor trebuie să li se spună că vor avea timp să vorbească în perechi și în grupuri mari ulterior. Parcurgeți toate instrucțiunile de la început, astfel încât să nu pună întrebări în timpul activității. De asemenea, înainte de începerea activității, profesorul trebuie să întrebe elevii dacă au întrebări, pentru a reduce la minimum șansa ca elevii să întrerupă tăcerea odată ce au început să scrie. Puteți reaminti elevilor sarcina lor pe măsură ce încep fiecare pas nou.

3. Elevii scriu în tăcere

Fiecare grup primește o hârtie mare și fiecare elev primește un marker sau un pix. Puteți solicita fiecărui elev să folosească o culoare diferită pentru a facilita vizualizarea răspunsurilor. Grupurile citesc întrebarea (sau privesc imaginea) în tăcere. După ce elevii au citit, aceștia trebuie să comenteze textul și să-și adreseze, reciproc, întrebări în scris pe *Hârtia uriașă*. Conversația scrisă trebuie să înceapă pe subiectul dat, dar se poate rătăci oriunde o duc elevii. Atunci când un elev din grup scrie o întrebare, un alt membru al grupului ar trebui să abordeze întrebarea scriind pe *Hârtia uriașă*. Elevii pot desena linii care leagă un comentariu de o anumită întrebare. Asigurați-vă că elevii știu că mai mulți dintre ei pot scrie pe *Hârtia uriașă* în același timp. Învățătorul fixează durata acestei etape.

4. Elevii scriu (comentarii, remarci, întrebări) pe lucrările altor grupuri

Lucrând în continuare în tăcere, elevii își părăsesc grupurile și se duc să citească ce s-a scris în celelalte grupuri pe hârtiile uriașe. Elevii își iau instrumentul de scris cu ei și pot scrie comentarii sau alte întrebări pe alte lucrări mari. Din nou, puteți fixa durata pentru acest pas pe baza numărului de lucrări.

5. Elevii discută *Hârtia uriașă* a grupului lor

Grupurile se reunesc la propria lor hârtie/lucrare. Se uită la comentariile noi scrise de cei din alt grup. Acum demarează o conversație cu voce tare despre text, propriile comentarii, ce au citit pe alte lucrări și comentariile pe care colegii lor le-au scris pentru ei.

În această etapă, puteți cere elevilor să-și noteze în caiete o întrebare sau un comentariu care iese în evidență.

Înainte de lectură

II TERMENI CHEIE ÎN AVANS

Strategii de comprehensiune vizate:

Activarea cunoștințelor sau experiențelor anterioare

Raționamente anticipative

Durata estimată:

20-25 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

grup mic, frontal

Resurse necesare:

termenii cheie selectați și foaie/caiet

Instrucțiuni pentru învățător și elevi:

Din textul *O cunoști pe Pippi Șosețica?*, selectați câțiva termeni-cheie și cereți elevilor să stabilească relația dintre ei inventând o povestire care să includă toți termenii. Aveți grijă să fie maximul cinci termeni, iar printre ei să fie substantive, dar și verbe, adjective; termenii aleși să fie specifici, să îngusteze mai degrabă decât să lărgască opțiunile de anticipare a textului. Discutând termenii cheie înainte de lectura textului, activându-și cunoștințele și experiențele, elevii anticipează conținutul nou și se conectează mai ușor cu textul nou. În plus, această activitate are scopul de-a menține elevii curioși și dornici să citească textul pentru a verifica dacă presupunerile lor sunt corecte.

Înainte de lectură

Etape de lucru:

1. Alegerea cuvintelor cheie

Deși nemarcate, cartea are mai multe secvențe de povestire: 1) începutul, unde îi cunoaștem pe copii, mai ales pe Pippi, până la „*Pippi făcea TOTUL singură*” – pp. 3-9; 2) partea cu căutătorii – pp. 10-11; 3) secvența cu cercul – p. 12-15; 4) întâmplarea cu hoții – p. 16-17; 5) partea cu petrecerea – p. 18-24. Decideți pe care dintre secvențe vreți să o abordați prin termeni-cheie.

De exemplu, pentru prima secvență, puteți alege termenii: *a se muta, gard, singură, clătite, maimuțică*; pentru a doua, vă sugerăm termenii: *a găsi, cap, cutie, încântată, noapte*.

2. Elevii anticipează

Se organizează grupuri mici (3-4 elevi). Învățătorul anunță elevii că, în pregătirea citirii unei povestiri, vor trebui să se gândească despre ce ar putea fi vorba în ea. Le cere elevilor să discute și să-și imagineze acțiunea unei povestiri care include toți termenii dați în avans. Elevii gândesc și notează, timp de cca. 10 minute.

3. Câteva grupuri prezintă ce au creat

Învățătorul invită 2-3 grupuri cu idei diferite să împărtășească ceea ce au scris, cerând celorlalți elevi să urmărească dacă sunt incluși toți termenii dați și să compare ceea ce au auzit cu ceea ce au creat ei.

4. Pregătiți pentru lectură

Învățătorul le cere elevilor să stabilească, în gând, fiecare pentru sine, care dintre povestirile ascultate este probabil cea mai apropiată de ceea ce urmează să citească. Anunță elevii că, pe măsură ce vor citi, vor avea ocazia să compare ceea ce au anticipat cu ceea ce a gândit și scris Astrid Lindgren, autoarea textului.

În timpul lecturii

III Activitate dirijată de lectură și gândire

Strategii de comprehensiune vizate:

Activarea cunoștințelor sau experiențelor anterioare
Urmărirea tiparului textului și anticiparea celor ce urmează
Formularea de întrebări și căutarea răspunsurilor
Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente
Recunoașterea ideilor principale
Rezumarea, reluarea ideilor principale
Monitorizarea înțelegerii

Durata estimată:

20-25 minute pentru fiecare secvență de text aleasă (vezi secvențele de mai sus, prezentate la metoda „Termeni cheie în avans”)

Organizarea elevilor pentru activitate:

frontal, individual

Resurse necesare:

textul povestirii, cu opriri marcate (de exemplu, ne oprim la pagina 11, pentru a aplica metoda pe textul de la paginile 12-15)

Instrucțiuni pentru învățător și elevi:

Este important să vă asigurați că știți care elevi au citit „*O cunoști pe Pippi Șosețica?*” înainte de lecție. Cei care au citit cartea nu vor putea oferi predicții.

În fragmentul de text ales, preselectați punctele cheie unde elevii se vor opri din citit pentru a discuta. Prin aceste opriri se urmăresc mai multe scopuri:

În timpul lecturii

- stabilirea ritmului de citire; urmăriți ca elevii să parcurgă textul în aproximativ același ritm, ceea ce presupune să încetiniți ritmul de citire al celor mai rapizi și să accelerați ritmul celor mai lenți;
- activarea elevilor prin solicitarea de anticipare a celor ce urmează să se întâmple în povestire, pornind de la informațiile obținute până în acel moment
- dezvoltarea gândirii logice prin justificarea predicțiilor formulate
- monitorizarea înțelegerii textului (inclusiv prin verificarea predicțiilor) și eventuala corectare a înțelegerilor greșite pentru o mai bună comprehensiune pe mai departe.

Fiți conștienți de nivelul de citire al fiecărui elev și fiți pregătiți să oferiți întrebări, exemple ale altor elevi, după cum este necesar.

Etape de lucru:

1. Activați gândirea elevilor înainte de a citi un pasaj invitându-i să privească ilustrațiile care însoțesc textul. Utilizați întrebări deschise pentru a direcționa elevii în timp ce fac predicții despre conținutul sau perspectiva textului.

De exemplu, pentru secvența din poveste care relatează despre spectacolul de circ, vă puteți opri după ce ați citit pagina 11. Veți arăta elevilor ilustrația de mai jos și îi veți întreba: „Privind această imagine, ce aventuri credeți că vor urma?”

În timpul lecturii

2. Elevii citesc apoi până la primul punct de oprire preselectat.

Când ajung la punctul de oprire – pagina 15 în cazul exemplului dat, adresați-le câteva întrebări specifice pentru a verifica dacă au înțeles ceea ce au citit sau puteți să le cereți să povestească pe scurt, folosind propriile cuvinte, iar apoi solicitați-le să evalueze predicțiile lor și să le rafineze, dacă este necesar.

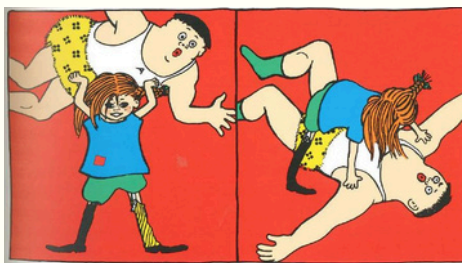
În cazul aplicării metodei pentru mai multe secvențe din povestire, la fiecare oprire, elevii revin la text și se gândesc la predicțiile lor. Elevii ar trebui să își verifice sau să modifice predicțiile oferind justificări – din text sau din experiența lor de viață – pentru a susține ceea ce prezic că se va întâmpla.

Învățătorul adresează întrebări precum:

- *Ce părere aveți despre predicțiile voastre acum? Ce ați găsit în text pentru a vă confirma predicțiile?*

- *Acum ce credeți că se va întâmpla pe mai departe? Ce vă face să credeți asta? Ce fragment din text v-a determinat să vă schimbați predicțiile?*

În cursul acestei activități, prin anticiparea acțiunii se încurajează procesarea și înțelegerea profundă a textului, a personajelor. Pe măsură ce elevii devin mai confortabili cu această strategie, puteți să le cereți să-și scrie predicțiile și justificarea. Apoi, în grupuri mici, elevii își pot discuta predicțiile și pot împărtăși procesele lor de gândire, înainte de a trece mai departe cu lectura.

În timpul lecturii

Am ales acest fragment... (gânduri,
emoții, întrebări, conexiuni...)

Transcrie fragmentul ales

După lectură

V Primele impresii

Strategii de comprehensiune vizate:

Identificarea ideilor cheie

Observarea detaliilor

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Durata estimată:

10-15 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, perechi sau grupuri mici

Resurse necesare:

fișa de lucru pe coală A4 sau pe caiet, instrument de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi:

1. *Reamintire*: În 2-3 minute și lucrând individual, fiecare elev generează o listă de idei despre personajul Pippi și ce o face să fie amuzantă, idei pe care și le amintește din textul citit și pe care consideră că este important să le păstreze. Elevii fac acest lucru din memorie, mai degrabă decât recitind textul.

2. *Adăugare (+1)*: fiecare elev dă foaia celui din dreapta sa. Timp de 1-2 minute, fiecare citește lista din fața sa și adaugă un lucru nou la listă (un detaliu în plus, o conexiune nouă între idei).

3. *Repetăți acest proces de cel puțin două ori*. Returnați foile proprietarului inițial. Elevii citesc și revizuiesc toate adăugările care au fost făcute pe foile lor. În același timp, pot adăuga orice idei pe care le-au cules din citirea foilor altora și pe care le-au considerat valoroase.

După lectură

VI ARUNCĂ ZARUL ȘI RĂSPUNDE

Strategiile de comprehensiune vizate:

Observarea detaliilor

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Durata estimată:

10 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

perechi sau grupuri mici

Resurse necesare:

zar și setul de întrebări (1-6) pentru fiecare grup

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

În perechi sau în grupuri mici, elevii aruncă cu zarul, apoi citesc întrebarea corespunzătoare numărului de pe zar (1-6). Într-o versiune mai avansată, lucrând în grup, elevii pot formula ei înșiși întrebări, iar apoi întrebările grupelor se rotesc astfel încât răspunsurile la întrebările unui grup să fie date de elevii din alt grup.

Această strategie poate fi utilizată strict pentru verificarea înțelegerii, însă întrebările pot depăși cadrul textului (întrebări interpretative, de ex. 6).

1) *Cum se numesc prietenii lui Pippi?*

2) *De ce nu o deranja pe Pippi faptul că nu avea nici mamă, nici tată?*

3) *Ce comportamente neobișnuite are Pippi? Enumerați cel puțin trei.*

4) *Cum a scăpat Pippi de hoți?*

5) *Ce crede Pippi despre ea însăși?*

După lectură

6) Dacă ar fi să ai un prieten ca Pippi, ce părere crezi că ar avea părinții tăi? Ce te face să crezi acest lucru?

Alte întrebări:

- De ce ține Pippi calul pe verandă? Ce denotă explicația ei?
- La ce folosește Pippi cutiile de conservă?
- De ce credeți că ni se spune că domnul Nilsson, maimuța, nu ținea picioarele pe pernă când dormea?
- Ce te-ar face să te împrietenești cu un copil precum Pippi?

Puteți alege oricare 6 întrebări dintre cele sugerate mai sus sau puteți formula alte întrebări.

După lectură

VII GÂNDEȘTE - NOTEAZĂ - VERIFICĂ

Strategiile de comprehensiune vizate:

Observarea detaliilor

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Durata estimată:

10 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, frontal

Resurse necesare:

textul povestirii, fișa cu întrebările scrise, instrument de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Împărțiți elevilor fișa cu întrebările de mai jos. Discutați pentru a vă asigura că s-a înțeles instrucțiunea de pe fișă. Subliniați că este important ca prima dată să încerce să-și amintească răspunsul, abia apoi să caute fragmentul relevant din text și să-l noteze.

Fișă de lucru

Răspunde la întrebări, apoi caută în text răspunsul, notează-l.

Ce este un căutător de lucruri?

Răspunsul meu:

Fragment text:

Ce a făcut Pippi ca să se distreze la circ?

Răspunsul meu:

Fragment text:

De ce le-a dat Pippi hoților câte un bănuț de aur?

Răspunsul meu:

Fragment text:

După lectură

Fișă de lucru

Răspunde la întrebări, apoi caută în text răspunsul, notează-l.

Ce este un căutător de lucruri?

Răspunsul meu:

Fragment text:

Ce a făcut Pippi ca să se distreze la circ?

Răspunsul meu:

Fragment text:

De ce le-a dat Pippi hoților câte un bănuț de aur?

Răspunsul meu:

Fragment text:

După lectură

VIII Vocabular (a. cuvinte)

Strategiile de comprehensiune vizate:

Cunoașterea vocabularului

Durata estimată:

20 minute (cu posibilitate de extindere în lecția de Muzică și mișcare)

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, în perechi, în grup

Resurse necesare:

hârtie și instrumente de scris, minge

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Se poate lucra cu 3-5 dintre următorii termeni din povestire: *crichet, geamantan, sufragerie, lighean, verandă, butuci, buturugă, mosor, reprezentăție, coroane, flaut, fildeș, servicii, colier, broșă, a izbucni, ruginit, onorat*.

a. Definirea. Profesorul prezintă termenii noi clasei o singură dată. În perechi, elevii dau apoi propriile definiții pentru fiecare cuvânt și le notează în vocabular. După ce toți cei 3-5 termeni au fost definiți, elevii își caută un partener cu care să discute și să revizuiască cuvintele explicate/termenii definiți.

b. Cuvinte cântate. Atribuiți câte un cuvânt fiecărei echipe. Elevii caută să facă asocieri de cuvinte sau expresii cu termenul dat. Echipa compune un cântec ritmat subliniind cuvintele importante asociate cu termenul dat. Folosindu-se de bătați ritmate, echipa va intona cântecul în fața clasei.

- Definește termenul;
- Folosește termenul într-o propoziție;
- Găsește un cuvânt cu sens asemănător;
- Găsește cel puțin două cuvinte cu care rimează.

După lectură

IX Vocabular (b. expresii)

Strategiile de comprehensiune vizate:

Cunoașterea vocabularului

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Durata estimată:

10 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

frontal, individual/ în perechi

Resurse necesare:

fișă de lucru cu textul lacunar

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Alegeți 4-6 expresii din text pe care nu toți elevii le-ar putea explica sau folosi corect și pe care v-ați propus să îi ajutați să le învețe. Începeți prin a reciti și discuta propozițiile/ frazele în care aceste expresii apar în textul povestirii. Cereți-le apoi elevilor să reformuleze propoziția/ fraza astfel încât să îi păstreze sensul, dar să evite expresia evidențiată.

Iată câteva exemple de expresii care pot face obiectul învățării, mai ales pentru elevii a căror limbă maternă/ limbă folosită în familie nu este limba română:

- Și, **să vezi și să nu crezi**, se muta tocmai în Vila Villekulla.*
- Pippi era o fetiță cu **inimă de aur**.*
- Dacă ești foarte puternic, trebuie să fii și foarte **bun la suflet**.*
- Dar nici Pippi **nu se lăsa mai prejos**.*
- Fetița purta pe brațe un cal foarte mare **în carne și oase**.*
- Avea un geamantan **plin ochi** cu bănuți de aur.*

După lectură

g. Reușiră **să pună mâna** pe geamantan.

h. Și, **ce să vezi**, Tommy găsi un carnețel.

i. Dar publicul **strigă într-un glas**.

Cereți apoi elevilor să folosească patru dintre cele nouă expresii evidențiate în propozițiile de mai sus pentru a completa textul de mai jos, făcând ajustările necesare pentru ca ele să se potrivească în noul context. Elevii pot lucra în perechi.

Fișa de lucru

Pippi a început să umble prin biroul cu sertare mici și pline.

Nici prietenii ei și scotoceau

împreună cu ea. În sertare,: erau lucruri
pe care nu le puteai găsi nici măcar într-un magazin de jucării.

Au găsit ouă de pasăre, scoici cu forme ciudate, un colier și
multe altele. Pentru că avea,

Pippi și-a invitat prietenii să-și aleagă de acolo ce-și doresc.

Ei.....: „Mulțumim, Pippi!”

După lectură

X Despre personaje

Strategiile de comprehensiune vizate:

Vizualizarea (imaginarea)

Observarea detaliilor

Durata estimată:

10 minute (cu extindere în lecția de Arte vizuale și abilități practice)

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, în pereche sau grup mic

Resurse necesare:

resursele vor fi necesare pentru extinderea activității în ora de Arte vizuale și abilități practice

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Prima activitate le solicită elevilor să prezinte un personaj ales de ei cu ajutorul informațiilor de detaliu din text care descriu acțiunile personajului respectiv. Spre exemplu, pot descrie cum se prepară turta dulce inspirați de Pippi; cum te pregătești pentru o petrecere aniversară inspirați de Tommy și Annika sau pot realiza un personaj, prezentând aspecte ce țin de înfățișare, printr-o activitate practică. Din șosete, fire și materiale textile, nasturi, sârmă, hârtie, tuburi de carton etc., elevii realizează un personaj din carte. Această activitate pare amuzantă, dar presupune o mare atenție la detaliile din text.

Altă activitate pentru personaje se va realiza cu ajutorul unei aplicații de pe telefonul mobil. Este vorba despre ChatterPix Kid, aplicație ce poate fi descărcată gratuit din Magazin Play. Este simplu de folosit, iar sarcina de lucru este să realizeze cu ajutorul aplicației unul dintre personajele din poveste. Link către aplicație:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.duckduckmoosedesign.cpkids&hl=en>

După lectură

XI Diagrama T

Strategiile de comprehensiune vizate:

Organizarea ideilor, exprimarea punctelor de vedere

Durata estimată:

15 minute (cu posibilitate de extindere în lecția de Educație civică)

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, în perechi sau în grupuri mici

Resurse necesare:

hârtie și instrument de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Elevii organizează grafic reacții binare (da/nu; pro/contra; argumente/ contraargumente) la anumite enunțuri date, de exemplu: *Te-ai împrietenii cu Pippi?* sau *Pippi este cea mai bună prietenă pe care o poate avea un copil.*

Strategia dezvoltă gândirea critică, deoarece necesită identificarea de argumente pentru susținerea ambelor răspunsuri (da/nu; de acord/nu sunt de acord) valorificând textul citit și experiența personală a elevilor.

Etape de lucru:

1. Elevii primesc întrebarea sau enunțul și formulează, individual / în perechi/ grup mic, argumente pentru DA.
2. Elevii prezintă frontal argumentele găsite. Alternativ, pot prezenta argumentele identificate unui coleg/ unei alte perechi/ unui alt grup.
3. Elevii notează contraargumente pe a doua coloană.
4. Se prezintă frontal contraargumentele. Alternativ, pot prezenta argumentele identificate unui coleg/ unei alte perechi/ unui alt grup.
5. Frontal, se enunță toate argumentele și se formulează concluziile.
6. Elevii pot scrie o compunere valorificând ideile astfel colectate.

Diagrama T

Te-ai împrietenit cu Pippi?

DA

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NU

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

După lectură

XII Diagrama VENN

Strategiile de comprehensiune vizate:

Observarea și interpretarea detaliilor

Organizarea ideilor, exprimarea punctelor de vedere

Durata estimată:

15 minute (cu posibilitate de extindere în lecția de Educație civică)

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual

Resurse necesare:

hârtie și instrument de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

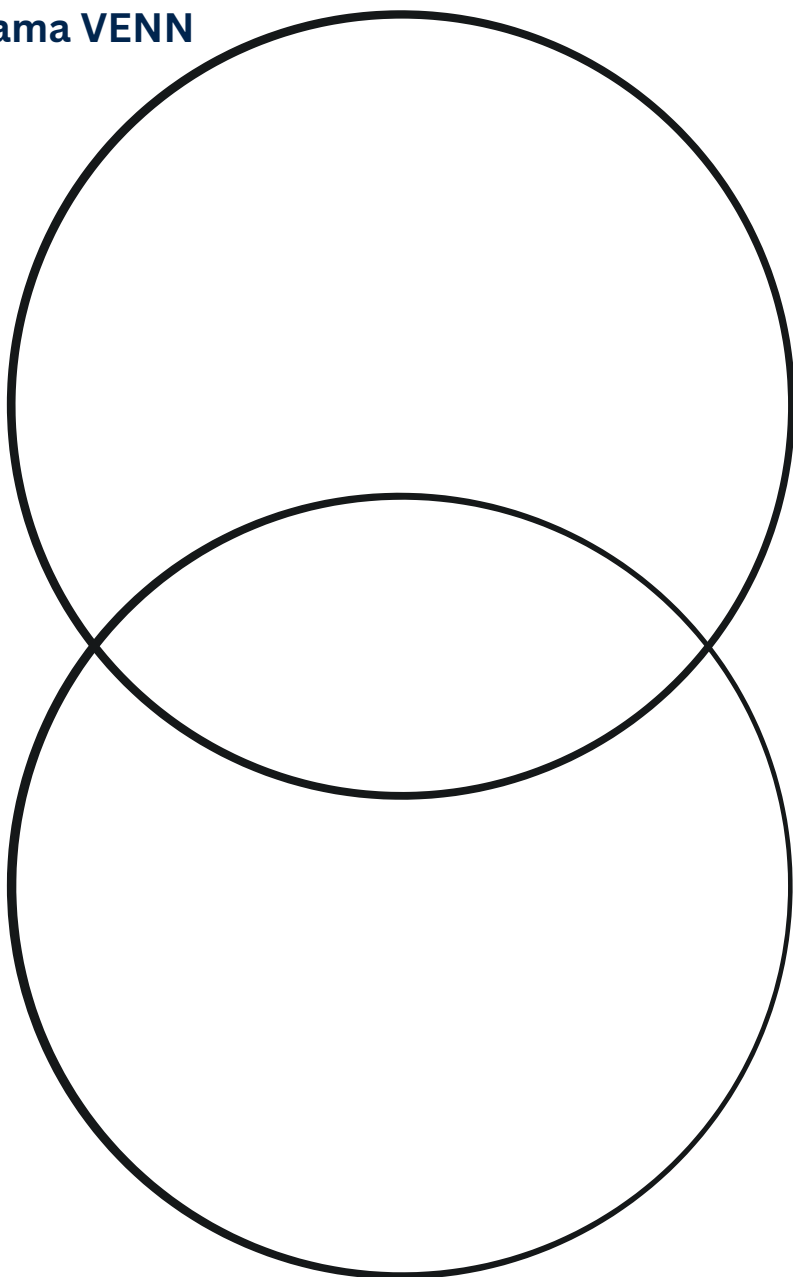
Strategia presupune completarea un organizator grafic format din două cercuri parțial suprapuse în care se reprezintă asemănările și deosebirile dintre două aspecte, idei sau concepte; în cazul nostru, fiecare elev își va compara calitățile, comportamentele cu cele ale lui Pippi Șosețica. În partea în care se suprapun cele două cercuri se surprind asemănările, iar în părțile rămase libere se surprind aspectele caracteristice doar uneia dintre cele două elemente comparate. Explicațiile privind asemănările și deosebirile surprinse se fac oral sau se pot extinde într-o compunere.

Diagrama VENN

Doar Pippi Șosețica

Doar eu

După lectură

XIII ANALIZA PERCEPȚIILOR: CE VĂD? CE AUD? CE SIMT?

Strategiile de comprehensiune vizate:

Vizualizarea (imaginarea)

Observarea și interpretarea detaliilor

Organizarea ideilor, exprimarea punctelor de vedere

Durata estimată:

15 minute (cu posibilitate de extindere în lecția de Educație civică)

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual

Resurse necesare:

copie a textului pentru fiecare elev, caiet de notițe sau fișă de lucru

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

1. Înainte de activitate

Învățătorul alege fragmente de text predominant descriptive. De exemplu: „*Pippi putea să-și împletească părul.....*” (pag. 8-9/carte); „*Apoi intră în arenă o fată*” (pag. 13, 14, 15/carte)

Lectura textului se realizează ghidat de către învățător, pe fragmente. Pasajul descriptiv se parcurge după cum se prezintă mai jos.

2. În timpul activității

Pentru a veni în sprijinul elevilor ca aceștia să perceapă cât mai clar pasajul descriptiv, învățătorul pregătește un tabel precum cel din anexă (sau cere elevilor să realizeze un tabel cu trei coloane în caiet și să marcheze coloanele precum în Anexă). Apoi demonstrează elevilor cum să-l completeze, recitind textul atent, separând simțurile: văzul, auzul și tactilul/olfactivul.

După lectură

Această activitate se bazează pe faptul că e nevoie ca în mintea cititorului (atent) să se creeze o imagine pe baza lecturii textului, imagine care se construiește parțial din cele comunicate de autor, dar parțial și din cele „văzute” sau „auzite” sau „simțite” de către cititor, care umple golurile lăsate de autor. În completarea tabelului, se pot marca acele elemente care sunt oferite de autor pentru a se distinge de cele adăugate de cititor.

Elevii pot completa tabelul individual, în perechi sau în grupuri de 3-4. Nu se încurajează depărtarea de text, ci translatarea textului în imagini, sunete, percepție tactilă, emoții, impresii.

Abordarea descrisă mai sus este nu doar o strategie de comprehensiune, ci se urmărește ca elevii să devină din ce în ce mai strategici în abordarea textelor descriptive. Pentru aceasta este nevoie să conștientizeze demersul folosit de profesor, să se implice metacognitiv.

3. După activitate

Imediat după activitate, învățătorul invită elevii să se gândească la strategie și la felul în care i-a invitat să „umple golurile” în textul scris de autor. După discuții, va concluziona că această activitate se poate realiza independent de fiecare dată când citim un pasaj în care autorul se străduiește să ne creeze o anumită stare prin prezentarea unor elemente ale spațiului poveștii/ narațiunii.

Învățătorul poate solicita elevilor să deseneze imaginea creată prin completarea tabelului.

După lectură

Ce văd?	Ce aud?	Ce simt?

După lectură

XIV SCHIMBĂ „OCHELARII”

Strategiile de comprehensiune vizate:

Activarea cunoștințelor sau experiențelor anterioare
Formularea de întrebări și căutarea răspunsurilor
Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Durata estimată:

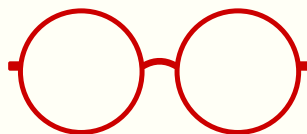
15 minute (cu posibilitate de extindere în lecția de Arte vizuale și abilități practice și Educație civică)

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, perechi, frontal

Resurse necesare:

fișă cu exemple, instrumente de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Modul în care vedem și interpretăm comportamentele celor din jurul nostru poate fi comparat cu modul în care vedem lumea înconjurătoare prin ochelari cu lentile de diverse culori. Hai să ne imaginăm că, atunci când purtăm ochelari cu lentile de culoare închisă sau de o culoare care nu ne place, vedem mai ales comportamentele neplăcute, neobișnuite pentru noi. Oare, în spatele lor, se pot ascunde și altfel de comportamente? Dacă schimbăm lentilele și le înlocuim cu unele într-o culoare care ne place, am putea vedea și părțile bune, speciale ale unor comportamente.

După lectură

Etape de lucru:

1. Elevii își creează două perechi de ochelari din hârtie/carton; le vor colora/decora corespunzător explicației de mai sus și propriilor preferințe.
2. Învățătorul prezintă elevilor un tabel cu două coloane, ca în exemplul de mai jos. Alege un comportament de pe coloana din stânga (de exemplu, *vorbăreț*) și îi invită să privească prin ochelarii care urătesc; pot discuta de ce un vorbăreț deranjează și este neplăcut. Apoi, le cere să schimbe ochelarii și să privească pe coloana din dreapta pe rândul corespunzător (*comunicare, pasiune*); discuția acum este dirijată spre pasiunea pentru comunicare a unei persoane vorbărețe.

Comportamentul neplăcut, neobișnuit	Cum poate fi văzut în mod diferit
Vorbăreț	Comunicare, pasiune
Impulsiv	Spontaneitate, dezinvoltură
Rebel	Independență, curaj
Dezordonat	Creativitate, entuziasm

3. Învățătorul solicită elevilor să completeze un tabel similar pentru diverse alte comportamente manifestate de Pippi Șosețica, imaginându-și că de fiecare dată schimbă „ochelarii”.

După lectură

XV LEGĂTURI INVIZIBILE

Strategiile de comprehensiune vizate:

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Activitate de reflecție

Durata estimată:

10-15 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, frontal

Resurse necesare:

fișă și instrument de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Această strategie, preluată din Platforma Alfabetar /<https://edu.alfabetar.ro/catalog-metode/58>), folosește la dezvoltarea gândirii flexibile, elevii fiind invitați să găsească legături între lucrurile pe care le-au întâlnit în text și experiența lor.

Etape de lucru:

1. Elevii privesc o imagine cu un obiect care apare în text (de exemplu, un cuib, p. 5 din carte). Scriu cuvântul care îl denumește în prima casetă.
2. Învățătorul alege o expresie care sugerează o imagine mentală (de exemplu, *căutătoare de lucruri*). Notează în a doua casetă.
3. Elevii caută legătura între obiectul pe care l-au văzut, expresia aleasă și experiența lor. Scriu în a treia casetă din fișă cum văd ei această legătură (de exemplu: *Pippi era o căutătoare de lucruri. În căutările ei, ar fi putut găsi cuibul de sub streășina casei. Și sub streășina casei mele este un cuib de rândunici.*).

După lectură

Fișă de lucru Legături invizibile

Imagine	Expresie	Legătura imagine - expresie

După lectură

XVI JURNAL DE LECTURĂ

Strategiile de comprehensiune vizate:

Activitate de reflecție

Durata estimată:

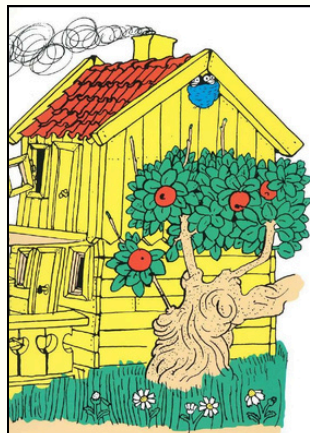
10-15 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

individual, frontal

Resurse necesare:

setul de enunțuri de completat

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Mai jos sunt câteva exemple de enunțuri de conectare cu textul și idei pentru discuții în clasă pe marginea textului citit.

Această parte îmi amintește de ...

M-am simțit ca ... (personaj) atunci când ...

Dacă mi s-ar întâmpla asta, aș ...

Această carte îmi amintește de ... (un alt text), deoarece ...

Pot să mă raportez la ... (parte din text) pentru că odată ...

Mi s-a întâmplat ceva similar când ...

După lectură

XVII PRIVEȘTE - GÂNDEȘTE – ÎNTREABĂ

Strategiile de comprehensiune vizate:

Vizualizarea (imaginarea)

Formularea de întrebări și căutarea răspunsurilor

Observarea detaliilor

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente

Durata estimată:

10-15 minute

Organizarea elevilor pentru activitate:

frontal, individual, grup

Resurse necesare:

imaginea cu bucătăria lui Pippi (p. 6 din carte) pentru fiecare elev sau videoproiector

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Această activitate urmărește ca elevii să privească îndeaproape imaginile și, pur și simplu, să observe înainte de a încerca orice interpretări.

Etape de lucru:

1.Privește

Acordați-le elevilor timp să examineze singuri imaginea cu bucătăria lui Pippi în tăcere, timp de două sau trei minute. Dacă este posibil, proiectați imaginea pe un ecran și invitați elevii să împărtășească ceea ce pot vedea. Subliniați-le că nu așteptați interpretări în această etapă, doar numirea detaliilor observate în ilustrație. Aceste lucruri pot fi scrise pe tablă.

Întrebați elevii ce cred că dezvăluie imaginea despre Pippi, ce poate fi spus despre această încăpere. Notați aceste răspunsuri. Întrebări utile ar putea fi, de exemplu: *Ce ar putea oamenii să considere important sau neimportant? Ce lipsește din această încăpere? Ți-ar plăcea să petreci o zi aici? De ce?*

Cereți elevilor să exprime și să scrie întrebări care reflectă mirarea lor declanșată de ideile discutate mai sus. Ca ajutor, le puteți oferi acest început de frază și le puteți cere să o completeze: „*Mă întreb de ce/ dacă/ cine/ cum...*”. Aceste întrebări / mirări ar trebui să treacă dincolo de ilustrația analizată și să deschidă către teme și idei mai largi și mai profunde declanșate de analiza imaginii. În grup, elevii selectează trei sau patru „mirări” (întrebări) pentru a le împărtăși cu clasa

După lectură

XVIII

ROL – AUDITORIU – FORMAT – TEMĂ / RAFT

Strategiile de comprehensiune vizate:

Realizarea de inferențe/ deducții/ raționamente din diverse perspective

Durata estimată:

1-2 ore de curs

Organizarea elevilor pentru activitate:

în grup

Resurse necesare:

coli, instrumente de scris

Instrucțiuni pentru învățător și elevi

Etape de lucru:

1. Se începe cu un brainstorming de grup. După ce s-a stabilit tema care are legătură cu o întâmplare din textul citit (de exemplu, *Un circar inedit*, temă care se referă la ziua în care Pippi este la circ și intervine în spectacol), se stabilesc rolurile, adică cei care pot să scrie despre temă – persoane sau obiecte, animale personificate. Tot prin brainstorming se face o listă de persoane care ar putea fi destinatarii textelor scrise, ca apoi, în funcție de aceștia, să se stabilească formele textelor care se vor construi.
2. Implicați elevii în inventarierea tuturor „persoanelor” care pot scrie despre acest subiect. Ar putea scrie un părinte, un acrobat, un elev, un vlogger, un cal etc. Scrieți aceste roluri în prima coloană (Rol).
3. Identificați, împreună cu elevii, auditoriul (destinatarii mesajelor); cu alte cuvinte, cui s-ar putea adresa aceste „persoane” care ar scrie despre reprezentația deosebită de la circ. De exemplu: acrobatul s-ar putea adresa publicului, în general; elevul s-ar putea adresa colegilor;

După lectură

vloggerul, unui public de adolescenți. Treceți aceste categorii în a doua coloană (Auditoriu).

4. În sfârșit, gândiți-vă la forma scrisă pe care ar putea să o aibă mesajul. De exemplu: o scrisoare oficială, pagină dintr-un jurnal personal, o reflecție personală, un afiș, o petiție adresată directorului ciroului, un videoclip etc. Reunite într-un tabel, informațiile pentru demararea și organizarea activității RAFT vor arăta astfel:

Tema: *Un circar inedit*

Roluri asumate de emițător	Auditoriu (destinatar)	Forme
părinte	prieten/ă	jurnal personal, povestire
acrobat	directorul ciroului	plângere prin email
directorul ciroului	public larg	comunicat de presă
elev	colegii de clasă	povestire
calul	autorități	afiș „Fără animale la circ”
vlogger	un grup de adolescenți	un video

5. Elevii se vor grupa. Fiecare grupă va alege (sau i se va atribui) un rol, un auditoriu și o formă dintre cele propuse și va scrie/ schița un scurt text în funcție de opțiunile făcute. În funcție de scopurile urmărite, se poate pune accentul în activitatea de scriere pe varietatea formelor mesajului scris, pe prezență, alături de limbajul scris, a altor tipuri de mesaje (imagini).

După lectură

6. După activitate, puteți invita în Scaunul autorului reprezentanți ai grupelor care să prezinte lucrările, urmate de discuții și feedback. Alternativ, puteți organiza încă o rundă de scriere: adunați toate mesajele scrise și împărtșiți-le grupelor astfel încât fiecare să primească un alt text decât cel compus de ei. Sarcina va fi să scrie un răspuns adecvat (răspuns la mesaj/ plângere, reacție sau comentariu pe marginea povestirii, revenire reflexivă pe marginea paginii de jurnal, reacție sau comentariu la video, afiș etc.).

Observațiile învățătorului

Acest ghid a fost realizat în cadrul
programului „Școli cu Sclipici”, cu
susținerea Pepco România.

